

Fra retssalen

Sagen om Anders Rasch Weishaupt, drengen der så gerne ville se en komedie

Kort om sagen:

Drengen Anders Rasch Weishaupt, 14 år, er i tjeneste hos oberst Holm. Drengen er anklaget for at have stjålet penge fra obersten og vin fra hans vinkælder.

Vinen har drengen dels drukket selv og dels i selskab med dragon Peder Friderichsen, som derudover skal have fået 7 flasker rødvin og 3 flasker ung vin. Derudover har to andre karle, som engang har været i oberst Holms tjeneste, Hans Jensen (nu på Sanderumgaard) og Lars Jensen (nu i Lunde), været med til at drikke vinen.

Arrestanten har forklaret, at karlen Hans Jensen har været første årsag til hele sagen, idet det var ham, der lærte ham at drikke brændevin og til dels tilskyndet ham til at tage vinen fra oberstens vinkælder. Hans Jensen benægter dog dette, og der findes intet andet bevis for, at det skulle forholde sig sådan.

Den stjalne vin beløber sig samlet set til i alt 16 rigsdaler, 2 mk og 8 shilling ifølge oberstens egen opgørelse. Derudover skal lægges det stjalne pengebeløb på 4 rigsdaler.

Om sagen:

Sagen starter lørdag den 29. juni 1805, hvor den ukonfirmerede dreng Anders Rasch Weishaupt står foran dommer Lindved tiltalt for tyveri, efter at have tilstået under et præliminærforhør den 24. juni.

Weishaupt forklarer, at de urigtige handlinger og tyverier skete første gang i København, dels fordi han havde været småsulten, og dels fordi han så gerne ville ind og se en komedie, og derfor havde han stjålet en dukat fra obersten. Han kendte ikke værdien af den stjalne dukat og vidste heller ikke, om det var en dansk eller en hollandsk dukat. Han havde fået den vekslet hos en købmand og fik 15 mk for den.

Hjemme i Odense forledte karlen Hans Jensen ham til at drikke brændevin og anden vin, og dragon Peder Friderichsen lokkede ham til at skaffe ham 6 flasker vin fra oberstens kælder. Drengen havde sat dem i kælderhalsen, da han ikke kunne få dem bragt hen i stalden, hvilket Peder Friderichsen ellers havde forlangt. Vinen blev drukket hos Hans Post. Ud over Hans Jensen og Peder Friderichsen var der også en tjener fra Holkenhavn til stede ved navn Poul, som også var dragon, samt to andre mænd, som drengen ikke kendte, hvoraf den ene var dragon.

Drengen har altid boet hjemme hos sine forældre, indtil han kom i tjeneste hos oberst Holm, hvor han har været i nu 1½ år. Han er endnu ikke konfirmeret. Han er et fattigt barn og ejer intet.

Anders Rasch Weishaupt har tilstået på uretmæssig vis at have stjålet: 4 rigsdaler samt 18 flasker rødvin, 4 flasker Madeira, 3-4 flasker rinskvin, 2 flasker gammel vin, 6 flasker ung vin og 6 flasker mjød samt en flaske ukendt vin, samt de føromtalte 6 flasker til dragonen, og yderligere 1 flaske rødvin som han tog med sig, da han rejste bort. Men der er mere endnu. Fra tid til anden har han leveret 3 flasker ung vin, uden at dragonen havde bedt ham om det, og 2 flasker ung vin har han selv drukket.

Anne Kristine Madsdatter, som også er i tjeneste hos oberst Holm, vidner i sagen, men hun bedyrer absolut intet at vide om drengens tyverier. Hun ved heller ikke af andet, end at han har opført sig skikkeligt.

Herefter udsættes sagen til mandag den 1. juli, hvor der redegøres for hele sagen med diverse bilag, attester og udgifter, der er forbundet med den. Da arrestanten ikke har noget at tilføje, optages sagen til doms, og han føres tilbage til arresten.

Ved ekstra ret den 11. august læses dommen højt for Weishaupt, og han spørges, om han er tilfreds med den eller ønsker den appelleret til Landsoverretten i København. Drengen accepterer dommen.

DOM:

Det er første gang Anders Rasch Weishaupt er for retten – eller rettere: det er i hvert fald ikke bevist, at arrestanten tidligere har været tiltalt eller straffet for begået tyveri. Han bliver straffet efter Forordningen af 20. februar 1789, § 6, for børn over 10 og under 15 år, da en attest fra præsten i Sct. Hans Sogn bevidner, at Anders Rasch Weishaupt er født den 8. maj 1791 og dermed er 14 år på nuværende tidspunkt. Weishaupt har i øvrigt gode udtalelser fra både lærere og andre, som kender ham godt.

Dommen lyder på, at Anders Rasch Weishaupt straffes med ris af arrestforvareren i arresten under fogedens opsyn. Derudover bør arrestanten også erstatte og betale oberst Holm for den stjalne vin og pengebeløbet. Vurderingen lyder på i alt 20 rigsdaler, 2 mk og 8 shilling, som skal udredes af arrestantens ejendom, hvor det måtte forefindes. Derudover skal han betale sagens omkostninger, samt for opholdet i arresten. Har arrestanten ikke formue til at udrede disse udgifter, da skal samme udredes af det offentlige.

Dommen er ligeledes oplæst ved en ekstra ret den 11. august 1805.

FAKTA

Du kan finde sagen om Anders Rasch Weishaupt, drengen der bare ønskede at se en komedie, i Bind 2, s. 93 – frem til bind 3, s. 42; dom afsagt s. 10, samt i afskriftsbindet Domme afsagt på Odense Byting 7.1.1805 – 18.9.1807. Alle afskriftsbind fra Odense Byting findes på læsesalen i Odense Stadsarkiv i Historiens Hus.

Om Anders Rasch Weishaupt

Anders Rasch (Weishaupt) er født den 8. maj 1791; søn af skomagersvend Johan Weishaupt og Johanne Pernille Nielsdatter. Johan og Pernille bliver gift den 19. februar 1791, knap tre måneder før barnets fødsel, og han forbliver tilsyneladende deres eneste barn. (Kilde: Odensedatabasen.dk)

The screenshot shows a web browser window displaying the profile for Anders Rasch on the Odensedatabasen website. The page has a header with the site logo and navigation links. Below the header, there are two tabs: 'Personssøgning' (selected) and 'Ejendomssøgning'. The profile for Anders Rasch is displayed, including a list of personal details and a table of events.

Odensedatabasen
Personer og ejendomme i Odense 1740-1921

Om databasen Om kilderne

Personssøgning Ejendomssøgning

< Tilbage

Sti: Forside > Persondetaljer

Anders Rasch

Personnr.	17910508001
Fornavn	Anders
Efternavn	Rasch
Fødselsår	1791
Dødsår	
Fader	377024
Moder	1033164

Begivenheder

Årstal	Måned	Dag	Begivenheden	Erhverv / Stilling	Adresse	Relateret personnr.	Relateret navn
1791	5	8	Født			i Kilde	
1791	5	14	Døbt			i Kilde	

Odense Stadsarkiv, Klosterbakken 2, 5000 Odense C. - Telefon: 65 51 10 30 - Email: odensedatabasen@odense.dk

HISTORIENS HUS
ODENSE

10:12
23-02-2016

Odense Stadsarkiv, Klosterbakken 2, 5000 Odense C. - Telefon: 65 51 10 30 - Email: odensedatabasen@odense.dk

HISTORIENS HUS

10:15
23-02-2016

Odense Stadsarkiv, Klosterbakken 2, 5000 Odense C. - Telefon: 65 51 10 30 - Email: odensedatabasen@odense.dk

HISTORIENS HUS

10:12
23-02-2016

Person søgning

Ejendomssøgning

< Tilbage

Sti: Forside > Kilde

Dåb 1791 - 1814

KildeID	17915836	Barnets fornavn	Anders
Sogn	Skt. Hans	Barnets efternavn	Rasch
Begivenhed	Født/Døbt	Køn	M
Kirkebog	1774-1814	Ægte/Uægte	Æ
Side i kirkebog	98	Flerfødsel antal	
Indtastningsnummer	10	Faders personnummer	377024
Løbenummer	17915836	Faders fornavn	Johan
Fødsel dag	8	Faders efternavn	Weishaupt
Fødsel måned	5	Faders erhverv	Skomagervend
Fødsel år	1791	Faders stednavn	
Hjemmedåb dag		Moders personnummer	1033164
Hjemmedåb måned		Moders fornavn	Johanne Pernille
Hjemmedåb år		Moders efternavn	
Kirkeåb dag	14	Moders erhverv	
Kirkeåb måned	5	Moders stednavn	
Kirkeåb år	1791	Moders alder	
Barnets personnummer	17910508001	Bemærkninger	

Johan Weishaupt

Personnr.	377024
Fornavn	Johan
Efternavn	Weishaupt
Fødselsår	1767
Dødsår	
Fader	
Moder	

Begivenheder

Årstal	Måned	Dag	Begivenheden	Erhverv / Stilling	Adresse	Relateret personnr.	Relateret navn
1787	7	1	Folketælling	skomagertlærning	Gravene 15	i Kilde	
1791	2	19	Vielse	Skomagervend		1033164	Johanne Pernille Nielsdatter i Person
1791	5	8	Fader til født barn	Skomagervend		17910508001	Anders Rasch i Person
1791	5	14	Fader til døbt barn	Skomagervend		17910508001	Anders Rasch i Person
1845	2	1	Folketælling (bortflyttet)	Huusmand og skomager	Svendborg amt, Brahetrolleborg, Fagsted, Et huus	i Kilde	

Odensedatabasen
Personer og ejendomme i Odense 1740-1921

Om databasen Om kilderne

Personssøgning Ejendomssøgning

< Tilbage

Sti: Forside > Persondetaljer

Johanne Pernille

Personnr.	1033164
Fornavn	Johanne Pernille
Efternavn	
Fødselsår	
Dødsår	
Fader	
Moder	

Begivenheder

Årstal	Måned	Dag	Begivenheden	Erhverv / Stilling	Adresse	Relateret personnr.	Relateret navn
1791	2	19	Vielse			377024	Johan Jørgen Veishaupt
1791	5	8	Født barn			17910508001	Anders Rasch
1791	5	14	Moder til døbt barn			17910508001	Anders Rasch

DA 12:08 11-03-2016